

УДК 336.02:338.432

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ: ЗМІНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Яцух О.О., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: Changing tax policy in agricultural sector and their impact on the size of the tax burden of the agricultural enterprises have been considered.

Key words: Single tax, tax policy, tax burden, value added tax, special tax, fixed agricultural tax.

Постановка проблеми. Податкова політика в аграрному секторі економіки України є одним із основних елементів механізму державного регулювання щодо його розвитку. Саме тому, загальна концепція реформування податкової системи в галузі має базуватися на певних пріоритетах: в основу побудови має бути покладена чітко визначена соціально-економічна доктрина розвитку галузі; тягар оподаткування має розділитися відповідно до платоспроможності платників податків, а втрати в результаті сплати податків мають співвідноситися для платників з тими вигодами і суспільними благами, які вони отримують за рахунок фінансових і податкових надходжень.

На сьогодні в Україні в системі оподаткування аграрного сектору діють спеціальні режими оподаткування: зокрема фіксований сільськогосподарський податок (єдиний податок) та спеціальні режими з ПДВ. Проте діюча система оподаткування несе в собі цілий ряд фінансових протиріч для суспільства, оскільки за такої системи місцеві бюджети недоотримують значну частку фінансових ресурсів. Так, ФСП, який фактично є податком за використання земельних ресурсів в структурі загальних доходів місцевих бюджетів займає менше 0,28% (табл. 1).

За нашими підрахунками з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України» очікується збільшення сум єдиного податку (ФСП) з гектара сільгоспугідь для підприємств у майже у 21 раз:

а) згідно Постанови Кабінету Міністрів України №1185 від 31 жовтня 2011 року «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів» до показників нормативної грошової оцінки ріллі, проведеної станом на 1 липня 1995 р. (з урахуванням індексації), застосовується коефіцієнт 1,756.

б) кумулятивний коефіцієнт індексації нормативно грошової оцінки станом на 01 січня 2015 року становить 3,997 за період з 1996-2014 роки, згідно листа Державного агентства земельних ресурсів України від 14.01.2015 р. №б-28-0.22-215/2-15.

**Динаміка збору податкових платежів до місцевих бюджетів
Запорізької області за 2010-2014 рр., тис. грн.**

Податки і збори	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Всього по області	2 847 960,9	3 405 150,7	2 899 319,6	3 131 403,8	3 268 349,4
<i>Загальний фонд</i>					
Податок з доходів фізичних осіб	2 088 229,7	2 456 693,8	1 998 027,7	2 097 195,2	2 204 859,9
Податок на прибуток підприємств	31 443,3	38 526,1	10 625,5	9 983,5	12 230,6
Збір за спеціальне використання води	189,7	87 701,9	81 550,0	85 258,5	77 776,4
Плата за користування надрами	8 523,7	41 600,8	55 084,8	72 972,3	73 003,3
Плата за землю	437 566,7	528 690,7	449 300,0	486 405,7	498 120,9
у тому числі з юридичних осіб	387 429,6	469 523,6	376 564,6	409 360,3	417 259,1
у тому числі фізичних осіб	50 137,1	59 167,1	72 735,3	77 045,5	80 861,8
Плата за ліцензії на певні види господарської діяльності	26 667,8	31 874,1	29 960,2	28 731,1	29 597,8
Місцеві податки і збори	31 687,7	2 758,7	1 833,9	1 749,5	1 460,3
Фіксований сільськогосподарський податок	8 114,5	7 720,4	7 793,8	7 469,9	7 390,2
Інші надходження загального фонду	7 876,3	12 723,9	7 656,1	6 059,6	5 962,4
Разом Загальний фонд	2 722 716,6	3 226 092,7	2 662 210,0	2 818 499,6	2 937 511,8
<i>Спеціальний фонд</i>					
Збір за першу реєстрацію транспортного засобу	63 471,2	14 095,7	8 438,1	7 299,9	3 389,4
Єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва	-	72 467,4	170 616,6	231 127,3	268 682,6
у тому числі, з юридичних осіб	-	30 048,4	43 081,8	57 657,7	69 193,5
у тому числі, з фізичних осіб	-	42 419,0	127 534,8	173 469,6	199 489,1
Екологічний податок	60 845,3	90 906,4	56 333,6	71 901,4	55 513,2
Разом Спеціальний фонд	125 244,2	179 058,0	237 109,6	312 904,2	330 837,6
% ФСП в структурі доходів місцевих бюджетів	0,28	0,23	0,27	0,24	0,23

в) ухваленим законом передбачається трикратне збільшення ставок податку, зокрема:

- для ріллі – з 0,15 до 0,45 % (табл. 2).

Основним принципом реформування системи оподаткування аграрної галузі економіки має залишатися:

1. Необхідність врахування принципу ротаційності сільськогосподарських товаровиробників, який існує в європейських країнах, та яка з оглядом на проблеми з бюджетним дотуванням має бути трансформована в систему пільг, які забезпечують дотування сільгоспвиробництва в автоматичному режимі;

2. Єдиний податок мають право застосовувати лише аграрні підприємства середнього розміру та фермерські господарства, які відповідають наступним критеріям:

- зареєстровані за місцем здійснення сільськогосподарської діяльності;
- господарюють самостійно, тобто не є складовою холдингової компанії;
- управлінська та виробнича інфраструктура розміщується за місцем здійснення сільськогосподарської діяльності;

- навантаження сільськогосподарських угідь на 1 робоче місце згідно встановленого нормативу (наприклад, не більше 50 га);
- мають в обробітку не менше 5 тис. га сільськогосподарських угідь.

Таблиця 2

**Аналіз прогнозних показників основних платежів до бюджету
та орендної плати ПП «Аскон» за 2014-2015 рр.**

Вид платежу	2014 рік	2015* рік	Відхилення	
			+, -	%
ФСП	22 940	482 564,86	+459 624,8	в 21 р.
Податок на землю	4 639	5 794,00	+ 1 155	24,9
ПДВ:	3 377 598	3 455 250	+77 652	2,3
- загальна декларація	48 368	105 250	+ 56 882	217,6
- скорочена декларація	3 329 230	3 350 000	+20 770	0,6
ПДФО:				
- утримання із зарплати	125 976	145 000	+ 19 024	15,1
- утримання із арен. плати за землю	224 754,21	280 237,46	+ 55 483,25	24,7
- утримано із майнових	873,12	873,12	0,00	0,0
Екологічний податок*	55	100	45	81,8
Податок на нерухомість	1 484,93	7066,83	5 581,90	375,9
Збір за спец. використання природних ресурсів	142,40	150	7,60	5,3
ЄСВ:				
- нараховано	576 311	669 420	+93 109	13,9
- утримано із ЗП	56 957	64 800	+7 843	13,8
Всього сплачено податків та зборів	1 062 500,66	1 761 256,27	+698 755,61	65,8
Всього орендної плати	1 504 174,56	1874 069,72	+ 369	24,6

* - Збір за забруднення навколишнього середовища існував до 2010 року включно. Згодом із прийняттям нового законодавства, він модифікувався в екологічний податок

Література.

1. Податковий кодекс України. – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2010.–336с.
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 7-8, № 9, ст.55).
3. Лист Державного агентства земельних ресурсів України «Про індексацію нормативної грошової оцінки земель» від 14.01.2015 р. № 6-28-0.22-215/2-15.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. №1185 «Про внесення змін до Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів».